

НАБУТТЯ ДОСВІДУ ПЕРЕМІЩЕННЯ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ

ДІЯЛЬНОСТІ КАФЕДРИ ІСТОРІЇ

ТА ПРАВА ДВНЗ «ДОННТУ» В 2014-2020 РР

Дмитрик Ірина Олександрівна

к.і.н., доцент кафедри історії та права

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

м. Покровськ, Україна

Анотація: Восени 2014 року на період проведення антитерористичної операції в м. Донецьк ДВНЗ «ДонНТУ» було переміщено в м. Красноармійськ Донецької області (нині – м. Покровськ). Виш працює у Покровську по теперішній час. У статті розглядаються окремі аспекти досвіду переміщення на прикладі роботи кафедри історії та права в 2014-2020 рр.

Ключові слова: переміщені заклади вищої освіти, реорганізація, ДВНЗ «ДонНТУ», кафедра історії та права, навчально-виховна робота, конференції, профорієнтаційна робота.

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» розпочав свою діяльність із заснування Донецького технічного технікуму 100 років тому – в 1921 році. Через короткий проміжок часу набув статусу інституту, спочатку гірничого, а потім – індустріального. У період Другої світової війни виш пережив досвід переміщення до м. Прокоп'євська Новосибірської області. Після повернення восени 1943 року за короткий термін, здебільшого силами співробітників і студентів, інститут запрацював знову, а до 1951 року був майже повністю відновлений. У тому ж році Донецький індустріальний інститут отримав статус політехнічного. З цього моменту легендарний ДПІ почав швидко розвиватися і розширюватися: створювалися нові факультети і філіали по всьому Донбасу. До початку 1990-х років ДПІ став одним із

найбільших вищих навчальних закладів України з потужним професорсько-викладацьким складом і багатотисячним контингентом студентів. У вересні 1993 року йому було присвоєно статус Державного технічного університету, а влітку 2001-го – національного. [1]

Відповідно до наказу МОН України №1129 від 03.10.2014 р. на період проведення антитерористичної операції в м. Донецьк ДВНЗ «ДонНТУ» було переміщено в м. Красноармійськ Донецької області (нині – м. Покровськ) задля безпеки співробітників і студентів, а також для забезпечення функціонування університету у правовому полі України. Розмістився університет на базі свого структурного підрозділу – індустріального інституту.

Більш детально феномен переміщених закладів вищої освіти, сам процес переміщення, загальне та відмінне в соціальній адаптації на новому місці, у тому числі практики вступних кампаній, авторка вже розглядала в іншій статті [2].

Станом на 03.11.2014 р. в Красноармійську були зареєстровані 289 штатні співробітники та 16 сумісників. Всю документацію (архівну, фінансово-господарську, навчальну та навчально-методичну) та матеріально-технічне забезпечення університету було залишено у будівлях ДВНЗ «ДонНТУ» в м. Донецьк. [3, с.4]. Довелось скоригувати графік навчального процесу у 2014/2015 навчальному році: перший курс приступив до навчання з 4.11.2014 р. у звичайному режимі, а студенти старших курсів відвідували заняття «вахтами» тривалістю 10-12 днів з ротацією контингенту [3, с.14].

Вже у весняному семестрі 2014/2015 навчального року навчальний процес за більшістю напрямів підготовки та спеціальностей здійснювався у звичайному порядку. Станом на 1.03.2015 р. було зафіксовано фактичний обліковий контингент студентів, які продовжили навчання в ДВНЗ «ДонНТУ» на території України, його чисельність склала 2542 особи (без врахування відокремлених структурних підрозділів).

Попри труднощі та випробування, багато в чому завдяки мужності, відданій та наполегливій роботі професорсько-викладацького складу вишу,

вдалося налагодити повноцінну роботу та організовувати освітній процес. Станом на 2020-2021 навчальний рік структура університету складається з 4-х факультетів, Навчально-наукового інституту комп'ютерних наук і технологій, Інституту післядипломної освіти, аспірантури і докторантури, Костянтинівського та Бахмутського індустріального фахових коледжів, науково-технічної бібліотеки.

За результатами своєї діяльності у м. Покровськ в 2016 році ДВНЗ «ДонНТУ» продемонстрував найкращі показники серед усіх вишів Східної України, продовжує зберігати достойні місця у Всеукраїнських та міжнародних рейтингах університетів [1].

З моменту заснування у Донецькому індустріальному інституті в 1938 р. кафедри основ марксизму-ленінізму, що забезпечувала викладання історичних дисциплін, бере початок формування, становлення та розвиток кафедри історії та права, яка отримала сучасну назву у 2001 р.

Евакуація спричинила значну реорганізацію вишу, в тому числі зміни у кадровому та структурному складі кафедри. Колектив кафедри історії та права суттєво оновився. З 2014 р. викладання фізичної культури забезпечувався фахівцями, що увійшли до складу кафедри історії та права. З серпня 2016 р. відбулось приєднання викладацького складу кафедри соціології і суспільно-гуманітарних наук, кафедра історії та права починає здійснювати підготовку бакалаврів за спеціальністю 054 Соціологія. В грудні 2019 р. було відкрито нову спеціальність 081 Право, за якою влітку 2020 р. вперше відбувся набір на освітній ступінь «бакалавр» на 2020/2021 навчальний рік.

Науково-педагогічний склад кафедри забезпечує викладання дисциплін соціо-гуманітарного, правового спрямування, а також фізичної культури для студентів всіх спеціальностей ДВНЗ «ДонНТУ», що, у тому числі, дозволяє втілювати у життя завдання міждисциплінарної та багатoproфільної підготовки фахівців різних галузей знань.

У 2014 р. в умовах евакуації вишу до м. Покровськ Донецької області виникли нагальні завдання навчального, методичного, наукового та

матеріально-технічного характеру, що потребували негайного вирішення. Серед них впровадження нових підходів до навчання та ведення наукових досліджень, обумовлені як дефіцитом матеріально-технічного забезпечення навчального процесу на першому етапі функціонування вишу на новому місці, так і складним процесом соціальної адаптації викладачів та студентів. Окремою задачею став пошук дієвих методів профорієнтаційної роботи з потенційними абітурієнтами, яка проводиться в кардинально інших умовах порівняно з довоєнним досвідом.

Окрім прийняття до свого складу викладачів фізичної культури, соціо-гуманітарних та правових дисциплін, кафедра розширила та інтенсифікувала навчально-виховну роботу зі студентами. В 2015- 2020 рр. проводились:

- засідання круглих столів («Євроінтеграція України очима студентів», «Корпоративна культура»; участь викладачів та студентів вишу в круглому столі «Україна в період Другої світової війни: відомі та невідомі сторінки історії» організатором якого був Донецький юридичний інститут МВС України, м. Кривий Ріг тощо);
- щорічні заходи з нагоди Дня пам'яті та примирення та Дня Перемоги над нацизмом у Європі (семінари, перегляд і обговорення документальних хронік та художніх кінострічок, зустрічі з ветеранами, підготовка тез доповідей на конференцію, святковий концерт);
- щорічні заходи присвячені пам'яті жертв голодомору в форматі підготовки доповідей студентами, перегляду документальних хронік;
- відкриті лекції з нагоди пам'ятних історичних подій, розраховані не тільки на студентів та викладачів вишу, але й на школярів, вчителів, медиків, військових, городян;
- тижні права, які включали заходи в межах міжнародної акції «16 днів проти насилля», зустріч з юристом БФ «Слов'янське серце», в ході якої підіймалися питання гендерного насилля та протидії йому, зустріч студентів з керівником Красноармійської місцевої прокуратури, відвідування

Красноармійського міськрайонного суду Донецької області, організацію та проведення всеукраїнської науково-практичної конференції;

– заходи до Дня захисника України (відкриті лекції, турнір зі Street Workout).

Протягом травня-вересня 2016 р. студенти ДВНЗ «ДонНТУ» під керівництвом авторки цієї статті брали участь у культурно-документальному проекті «Шахтарські історії зі сходу та заходу України», що впроваджували МГО «Основи свободи» та ГО «Наше майбутнє». Головна мета проекту – сприяння діалогу між шахтарськими містами через збір усних історій серед гірників і їхніх родин, привернення уваги до шахтарської праці в цілому, показ спільності життя та традицій гірників з різних куточків України. Студенти 1-го та 2-го курсів стали волонтерами проекту, а авторка статті – локальним координатором по Донецькій області. В результаті реалізації проекту було створено віртуальну виставку зібраних історій, до якої увійшло 28 інтерв'ю з 13 різних сіл та містечок Донеччини та Львівщини [4]. На основі історій життя двох родин було знято документальну стрічку «Шахтарські історії». Прем'єрний показ фільму та обговорення за участі команди проекту та окремих героїв інтерв'ю відбулися у вересні 2016 р. у м.Червоноград Львівської області та м.Покровськ Донецької області.

Студенти спеціальності 054 Соціологія в 2017-2018 рр. успішно брали участь у Школі лідерства та демократії, що була організована Київським офісом інституту Кеннана, громадською організацією «Українське Фулбрайтівське Коло», та у Молодіжній літній школі «Разом до успіху», що була організована представництвом Міжнародної організації з міграції в Україні.

Кафедра історії та права в період 2014-2020 рр. виступила співорганізатором наступних всеукраїнських науково-практичних конференцій:

– «Феномен української інтелігенції в контексті глобальних трансформацій» (2016 р., 2018 р., 2020 р.);

–«Публічне управління: проведення реформи в Україні» (2016 р., 2017 р., 2018 р., 2019 р., 2020р.).

До інших помітних наукових досягнень кафедри слід віднести: захист у 2018 р. дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата соціологічних наук старшим викладачем кафедри В. А. Кречетовою; видання у 2018 р. монографії доцентом кафедри О. В. Сервачак; присвоєння вченого звання доцента кафедри історії та права у 2019-2020 рр. 3-м представникам кафедри; виконання держтеми № 0118U006700 «Українське суспільство в умовах трансформацій: соціально-юридичний аспект» (2018 -2021 рр.).

В межах профорієнтаційної роботи в нових умовах колектив кафедри, як правило, вживає комплексні заходи, які одночасно містять просвітницьку, виховну та профагітаційну складові.

Серед креативних форм викладачі та студенти-соціологи проводять зі школярами різноманітні ділові ігри, спрямовані на формування у абітурієнтів власної життєвої стратегії, усвідомлення складності соціальних процесів та множинності соціальних ролей людини, розуміння важливості правильного вибору майбутньої професії. З батьками абітурієнтів та самими абітурієнтами також проводяться психологічні тренінги.

Отже, за період 2014-2020 рр. колектив кафедри історії та права суттєво оновився, подолав значні труднощі організаційного, методичного, наукового характеру, пов'язані з фактом переміщення та екстреної адаптації до абсолютно нових умов діяльності.

У 2016 році кафедра почала випускати бакалаврів спеціальності «Соціологія», що внесло чергові зміни в характер та різні аспекти діяльності викладачів. Влітку 2020 р. відбувся перший набір на спеціальність «Право».

Тож можна констатувати, що колективу кафедри історії та права вдалося зберегти традиції, а також отримати нові, часом несподівані, але цікаві напрямки перспективного розвитку.

ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРИ

1. Історія університету. – Режим доступу :<https://donntu.edu.ua/history>. – Назва з екрану.
2. Див.: Дмитрик І.О., Сервачак О. В. Переміщені ЗВО як фактор соціальної мобілізації// Юридичний науковий електронний журнал. – 2020. – №8. – С. 31-34.
3. Звіт виконуючого обов'язки ректора Донецького національного технічного університету Ляшка Ярослава Олександровича про виконання обов'язків за 2015 рік. – Красноармійськ, 2016. – 114 с.
4. Віртуальна виставка «Шахтарські історії». – Режим доступу: <http://www.iofc.org/uk/ua-miners-stories-2016>. – Назва з екрану.